

FH's økonomiske prognose: Ud af krisen i en stærkere og grønnere form

Coronakrisen har ramt dansk økonomi og arbejdsmarkedet hårdt. Med genåbningen af samfundet begyndte økonomien at rejse sig igen hen over sommeren. Krisen er dog langt fra overstået. Så længe COVID-19 er i samfundet, vil det lægge en dæmper på genopretningen, og vi ser ind i en afslutning på 2020, hvor økonomien atter bliver udfordret. Der er udsigt til en langsom genopretning det næste års tid, og FH venter, at aktivitet og beskæftigelse først når tilbage på niveauet fra før krisen i løbet af 2022.

Derfor skal der sættes ekstra skub i økonomien, så vi får en hurtigere genopretning og undgår, at krisen får langsigtede konsekvenser. Vi har fortsat sunde offentlige finanser med plads til yderligere finanspolitisk stimulans. Vi skal investere os ud af krisen – med investeringer i øget aktivitet og jobskabelse, som også kommer samfundet til gavn på længere sigt. Vi skal ud af krisen i en stærkere og grønnere form.

Historisk dyk i den økonomiske aktivitet i 1. halvår 2020 Coronapandemien førte på kort tid til en markant omvæltning i dansk økonomi, der ved indgangen til 2020 var stærk. Der var solid vækst på gennemsnitlig 2 $\frac{2}{3}$ pct. i 2015-2019, historisk høj beskæftigelse, lav ledighed og sunde offentlige finanser.

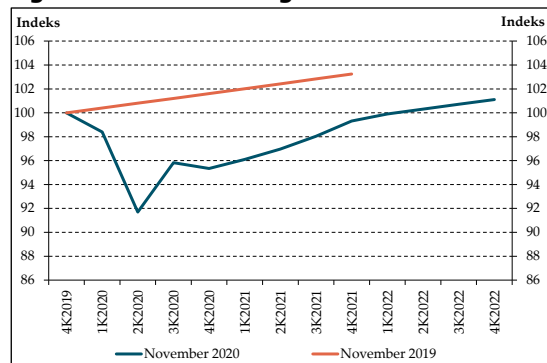
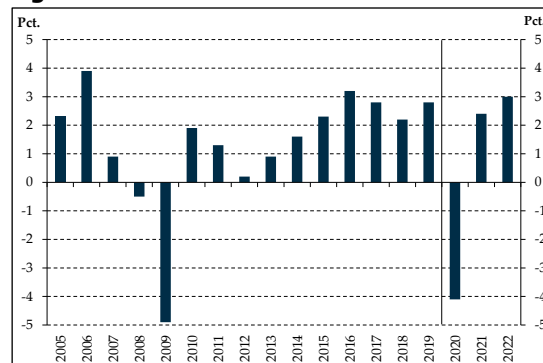
COVID-19 og de restriktioner, der blev indført for at begrænse smittespredningen (inkl. nedlukning af dele af samfundet), førte fra midten af marts til et voldsomt dyk i aktiviteten. BNP faldt allerede i 1. kvartal, og tilbageslaget i 2. kvartal var historisk kraftigt.

Gradvis genopretning – nogle brancher stadig hårdt ramt Økonomien begyndte at rejse sig igen i takt med den gradvise genåbning af samfundet fra maj og hen over sommeren. Særligt de områder, der var ramt af fuld nedlukning, viste en betydelig bedring ved genåbningen, herunder store dele af detailhandlen.

Andre dele af økonomien, som stadig er ramt af omfattende restriktioner, har det svært. Det gælder fx rejsebranchen, hotel og restauration samt oplevelsesøkonomien. Dertil kommer nogle af de erhverv, der indirekte påvirkes heraf.

Danmarks vigtigste samhandelslande er også ramt af pandemien. For en lang række lande viste de negative økonomiske effekter sig endda større i 1. halvår 2020 end herhjemme. Den vigende globale efterspørgsel har sat sine spor i dansk eksport af varer og tjenester.

<i>Hjælpepakker har mildnet de negative konsekvenser af COVID-19</i>	Danmarks sunde offentlige finanser gjorde det muligt at iværksætte en lang række hjælpepakker, som er med til at mildne de negative konsekvenser på økonomien og arbejdsmarkedet. Det gælder ikke mindst trepartsaftalen om midlertidig lønkompensation, som holdt hånden under en kvart million lønmodtagere, da det så værst ud. Der er også gennemført anden finanspolitisk stimulans for at understøtte den økonomiske aktivitet og arbejdsmarkedet.
<i>Stor usikkerhed dæmper aktiviteten</i>	Coronakrisen er en sundhedskrise, som har udviklet sig til en økonomisk krise, da både smittebegrænsende foranstaltninger og usikkerhed af økonomisk og sundhedsmæssig karakter dæmper den økonomiske aktivitet. Så længe COVID-19 er i samfundet (uden godkendt og udbredt vaccine), lægger det derfor en dæmper på økonomien.
<i>Først i 2022 er aktiviteten tilbage ved udgangspunktet før krisen</i>	<p>Efter en delvis genopretning i 3. kvartal 2020 ventes økonomien således atter at blive udfordret som følge af genopblussen af COVID-19 og nye restriktioner hen over efteråret og vinteren, <i>jf. figur 1a</i>. Genopretningen skønnes at være træg det næste års tid.</p> <p>Der er i prognosen lagt til grund, at en godkendt vaccine udbredes ultimo 2021. Det vil lempe hovedparten af restriktionerne, reducere usikkerheden hos forbrugere og virksomheder og dermed øge aktiviteten ind i 2022. Først i løbet af 2022 skønnes aktiviteten tilbage på niveauet fra før coronakrisen. Der vil dog gå endnu længere tid, inden økonomien har hentet det tabte fra krisen – i <i>figur 1a</i>, illustreret ved FH's økonomiske prognose fra november 2019.</p> <p>Der skønnes på den baggrund et fald i BNP i år på godt 4 pct., <i>jf. figur 1b</i>. Det er et lidt mindre tilbageslag end det værste år under finanskrisen (2009). Det skal ses i lyset af, at der under finanskrisen var fald i aktiviteten over en længere periode på næsten to år fra midten af 2008, mens det aktuelt ser det ud til, at vi denne gang har lagt det værste bag os med det store fald i BNP i 2. kvartal 2020. Den gradvise genopretning indebærer en vækst i 2021 på knap 2½ pct. og i 2022 på 3 pct.</p>

Figur 1a. BNP-udvikling**Figur 1b. BNP-vækst**

Anm.: Data i figur 1a. er sæsonkorrigeret BNP i faste priser og kædede værdier med 4. kvartal 2019 lig indeks 100. "November 2019" er FH's økonomiske prognose, november 2019, mens "November 2020" er den indeværende prognose. Tal for 3. kvartal 2020 og frem er FH's forventninger. Figur 1b. viser den årlige realvækst i BNP, hvor tal for 2020-2022 er FH's forventninger.

Kilde: Danmarks Statistik (herunder ADAM) samt egne beregninger og skøn.

Markant færre beskæftigede og flere ledige i løbet af foråret 2020 Arbejdsmarkedet blev tydeligt påvirket af den kraftige nedgang i aktiviteten i foråret. I 2. kvartal 2020 faldt beskæftigelsen med over 98.000 personer. Dermed sluttede syv års konstant jobfremgang, og på bare et enkelt kvartal blev de seneste års stigninger i beskæftigelsen hvisket ud, *jf. figur 2a*. Samtidig steg ledigheden med ca. 55.000 fuldtidspersoner fra februar til maj 2020, og antallet af ledige ramte det højeste niveau siden foråret 2013, *jf. figur 2b*.

Midlertidig løn-kompensation har holdt hånden under mange lønmodtagere Stigningen i ledigheden og faldet i beskæftigelsen var alligevel lavere, end faldet i aktiviteten burde tilsige. Det skal ses i lyset af trepartsaftalen om midlertidig lønkompensation, som blev indgået 14. marts 2020. Der var godt 250.000 personer hjemsendt på lønkompensation, da det så værst ud i foråret. Disse personer indgik ikke i ledighedsstatistikken, da de blev fastholdt i ansættelsesforholdet.

Flere lønmodtagere i arbejde i takt med genåbningen I takt med den delvise genopretning hen over sommeren begyndte beskæftigelsen at stige igen, og ledigheden er siden maj faldet med knap 22.000 fuldtidspersoner. Faldet i ledigheden er sket samtidig med, at færre har benyttet sig af lønkompensationsordningen. Det tyder dermed på, at flere af de personer, der var hjemsendt på lønkompensation, er kommet tilbage i arbejde.

Aktuelt er bedringen på arbejdsmarkedet bremset lidt op Fra oktober ser det dog ud til, at faldet i ledigheden er bremset op. I tråd med et ventet svagere tempo i den økonomiske genopretning efter 3. kvartal 2020, er der også udsigt til en mere moderat bedring på arbejdsmarkedet den kommende tid.

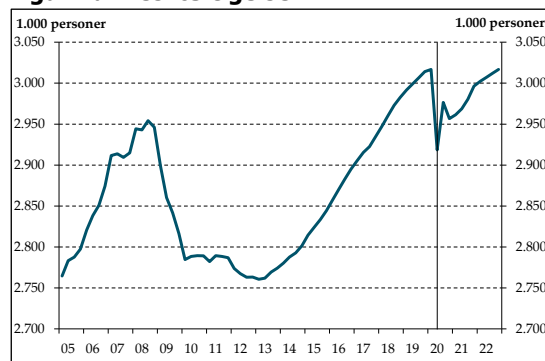
Beskæftigelsen ventes gradvist at stige fra næste år. I løbet af 2022 skønnes der atter at være over 3 mio. beskæftigede, men

beskæftigelsen ventes først tilbage på niveauet fra før coronakrisen i slutningen af 2022.

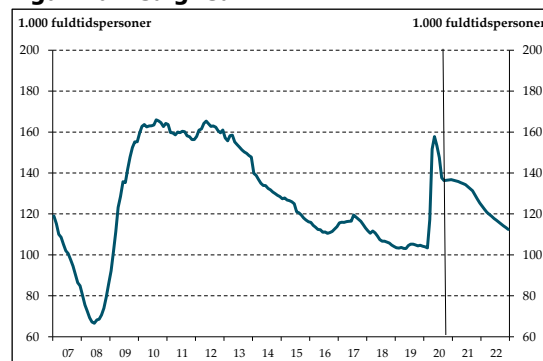
Tilsvarende ventes ledigheden at genoptage faldet i begyndelsen af næste år og igennem resten af prognoseperioden. Ledigheden skønnes dog ikke at nå ned på niveauet fra før coronakrisen ved udgangen af 2022. Det skyldes blandt andet, at noget af den stigende beskæftigelse vurderes at blive dækket af en stigende arbejdsstyrke som følge af flere beskæftigede ældre (i takt med den højere pensionsalder), samt at konjunkturforbedringen fører til flere beskæftigede studerende og udlændinge.

Samlet set skønnes beskæftigelsen at falde med 36.000 personer i år efterfulgt af en stigning på 10.000 personer i 2021 og 33.000 personer i 2022, jf. tabel 1. Bruttoledigheden ventes efter at være steget med 31.000 fuldtidspersoner i år at falde med 2.000 fuldtidspersoner næste år og med yderligere 15.000 personer i 2022.

Figur 2a. Beskæftigelse

Figur 2b. Ledighed

Anm.: I figur 2a. er tal for 3. kvartal 2020 og frem FH's forventninger. I figur 2b. er sidste observation september 2020. Tal for oktober 2020 og frem er FH's forventninger. Data er i begge figurer sæsonkorrigeret.

Kilde: Danmarks Statistik og egne skøn.

Indenlandsk efterspørgsel den store drivkraft bag genopretningen

Genopretningen af dansk økonomi ventes på den korte bane især at blive trukket af den indenlandske efterspørgsel. Det gælder ikke mindst privatforbruget, hvilket blandt andet skyldes, at husholdningerne var godt rustet, før coronakrisen brød ud. Samtidig bliver forbruget understøttet af fortsat stigende boligpriser, reallønsfremgang samt udbetalingen af indefrosne feriepenge.

Den indenlandske efterspørgsel bliver også hjulpet på vej af den førte finanspolitik i form af et øget offentligt forbrug og et løft i de offentlige investeringer.

Store dyk i omsætningen i forbindelse med nedlukning og restriktioner samt stor usikkerhed om den fremtidige indtjening begrænser virksomhederne fra at investere trods de mange hjælpepakker.

Den gradvist stigende indenlandske efterspørgsel forventes dog at sparke liv i investeringslysten igen. Men tempoet i genopretningen af erhvervsinvesteringerne ventes at blive moderat i lyset af fortsat svag vækst i udlandet det kommende år.

Eksporten stærkt påvirket af svag efterspørgsel fra udlandet Dansk eksport er stærkt påvirket af, at mange af Danmarks vigtigste samhandelslande er hårdt ramt af COVID-19 og effekterne heraf. Danmark stod væsentligt bedre rustet til en sådan krise end mange andre lande. Tilbageslaget i 1. halvår 2020 har også været mere markant i de fleste andre lande. Desuden er det aktuelle smittetryk og restriktionerne mere omfattende end herhjemme. På den baggrund er der udsigt til, at genopretningen i udlandet vil ske langsommere end i Danmark. Det vil dermed også dæmpe efterspørgslen efter danske varer og tjenester.

Fortsat sunde offentlige finanser Dansk økonomi trådte ind i coronakrisen med sunde offentlige finanser. Der var i 2019 det største overskud på den offentlige saldo i tolv år og en lav offentlig gæld. De mange hjælpepakker og finanspolitisk stimulans kombineret med de svækkede konjunkturer betyder, at overskuddet i år bliver vendt til et stort underskud. For langt den største del af hjælpepakkerne er der dog tale om midlertidige udgifter, og det er vurderingen, at den finanspolitiske holdbarhed ikke belastes nævneværdigt. Ifølge både regeringen og de økonomiske vismænd er finanspolitikken fortsat overholdbar. Dertil har EU midlertidigt suspenderet de finanspolitiske regler om underskud på de offentlige finanser for 2020 og 2021. Dermed er der plads til yderligere finanspolitisk stimulans.

Vi skal ud af krisen i en stærkere og grønnere form Det er vigtigt at sætte ekstra skub i økonomien i disse tider for at sikre en hurtigere genopretning og undgå, at krisen får langsigtede konsekvenser. Belært af erfaringer fra finanskrisen skal vi denne gang investere os ud af krisen i stedet for at spare. Samtidig bør vi fokusere på, at investeringer i øget aktivitet og jobskabelse sker på en måde, som også gavner samfundet på længere sigt. Vi skal ud af krisen i en stærkere og grønnere form.

Det skal blandt andet ske med tiltag, der fremmer grøn omstilling. Der skal investeres i ny teknologi og innovation, og så skal der investeres i kompetencer ved at styrke rammerne for uddannelse og opkvalificering.

Samtidig bør vi sikre en fortsat høj kvalitet i velfærden. Det er vigtigt, at coronakrisen ikke kommer til at sætte et negativt aftryk på

fremtidens velfærd. Den offentlige service er i forvejen presset af en årrække med besparelser samtidig med, at der bliver flere børn og ældre i befolkningen. Der skal således investeres i at udbygge og udvikle rammerne for den offentlige sektor.

Tabel 1. Hovedtal for fremskrivningen af dansk økonomi, 2020-2022

	2019	2020	2021	2022
	----- <i>Mia. kr.</i> -----		----- <i>Procentvis realvækst</i> -----	
Privat forbrug	1.076	-3,8	3,6	2,5
Offentligt forbrug	557	2,2	0,6	1,0
Offentlige investeringer	77	7,9	3,4	2,6
Boligbyggeri	115	4,0	2,0	1,7
Erhvervsinvesteringer	322	-10,3	-3,2	9,9
Eksport	1.362	-12,0	3,2	6,0
▪ <i>heraf industrieksport</i>	610	-5,5	1,2	4,1
Import	1.190	-10,0	1,9	6,5
Lagerinvesteringer ¹⁾	14	0,0	0,0	0,0
BNP	2.335	-4,1	2,4	3,0
	- 1.000 personer -		----- <i>Ændring i 1.000 personer</i> -----	
Beskæftigelse (inkl. orlov)	3.003	-36	10	33
▪ <i>heraf privat</i>	2.174	-37	3	31
▪ <i>heraf offentlig</i>	829	1	7	2
Arbejdsløshed, registreret	86	36	-4	-13
Arbejdsstyrke ²⁾	3.088	0	5	19
Bruttoarbejdsløshed ³⁾	104	31	-2	-15
	----- <i>Mia. kr.</i> -----			
Betalingsbalancen	207	165	168	150
Offentlig sektors saldo	88	-93	-67	-50
	----- <i>Pct. af BNP</i> -----			
Betalingsbalancen	8,9	7,4	7,2	6,1
Offentlig sektors saldo	3,8	-4,2	-2,9	-2,0
	----- <i>Pct.</i> -----			
Bruttoarbejdsløshedsprocent	3,7	5,2	5,0	4,4

1) Skøn er vækstbidrag i pct. af BNP.

2) Arbejdsstyrken er opgjort som beskæftigelsen inkl. orlov tillagt den registrerede arbejdsløshed (nettoledigheden).

3) Bruttoarbejdsløshed er den registrerede arbejdsløshed tillagt aktiverede dagpengemodtagere og aktiverede jobparate kontanthjælpsmodtagere.

Kilde: Danmarks Statistik (herunder ADAM) samt egne beregninger og skøn.